

Aan: Het NBA Kernteam Herijking Beroepsprofiel

Zwolle, 7 maart 2025

Geachte leden van het kernteam,

Graag maken wij, namens de opleidingen Accountancy van de Hogeschool Windesheim te Zwolle, gebruik van de gelegenheid om te reageren op de consultatievragen zoals die zijn geformuleerd in het document "In balans met de toekomst. In de onderstaande notitie wordt de volgorde van de consultatievragen zoals weergegeven in de bijlage van genoemd document aangehouden.

Hoofdstuk 3

1. Herkent u het DNA (de belangrijkste competenties van de accountant)?

Het DNA van de Accountant is zeker herkenbaar waarbij we van mening zijn dat het begrip **maatschappelijke oriëntatie** beter vervangen zou kunnen worden door het begrip **maatschappelijke verantwoordelijkheid** als het wezenskenmerk voor elke accountant waarmee hij zich onderscheidt van andere dienstverleners. Het is de accountant die zich vrijwillig onderwerpt aan onder meer de fundamentele beginselen die tuchtrechtelijk gehandhaafd worden, aan permanente educatie en aan kwaliteitsstandaarden die op institutioneel niveau worden getoetst en bewaakt.

2. Zijn de omschreven werkvelden voldoende herken- en herleidbaar?

De gekozen indeling van de werkvelden sluit aan bij de huidige werkvelden waarin accountants werkzaam zijn. Wezenskenmerk van een accountant is in onze ogen toch de publieke functie die wordt vervuld door de openbaar accountant. Daar wordt een accountant primair voor opgeleid en daar ligt de wettelijke basis voor het beroep. Wat we missen bij de omschrijving van het werkveld Samenstel & MKB Advies is de Assurance functie die de MKB Accountant vervult op het terrein van de zogenaamde overige Assurance opdrachten.

Hoofdstuk 4

1 Heeft u opmerkingen of suggesties bij dit hoofdstuk over de opleiding tot accountant?

Met betrekking tot de opleiding tot accountant willen we het volgende opmerken:

- A.** Bij de definitie van startbekwaam accountant staat dat deze "**afhankelijk van de opdracht zelfstandig en/of onder supervisie**" betrouwbaarheid toevoegt. Deze definitie laat in onze ogen te veel ruimte voor de interpretatie van het begrip onder supervisie. Onze suggestie is om deze zinsnede als volgt te wijzingen. **Is in staat eindverantwoordelijkheid te dragen voor de betrouwbaarheid van informatie en verantwoordingen van organisaties in de eigen professionele werkomgeving.**

B. In paragraaf 4.2.3 Oriëntatie Accountancy MKB worden specifieke eisen gesteld aan de overige assuranceopdrachten die de toekomstige MKB Accountant uit mag voeren. Afgezien nog van de subjectiviteit bij de interpretatie van begrippen als “besloten verkeer” en “beperkte complexiteit” vinden wij deze uitzonderingsituatie voor de MKB Accountant zeer ongewenst en wel om de volgende redenen:

- Zowel in de (huidige) theoretische- als in de praktijkopleiding Accountancy MKB zijn voor het overig assurance domein waarborgen opgenomen in de vorm van landelijke examens en kwaliteitseisen voor de uit te voeren opdrachten.
- Bij de RA opleiding (zie par. 4.2.2 Oriëntatie Assurance) wordt het accent gelegd op de (wettelijke) controle van jaarrekeningen maar gelden de voor de MKB Accountant voorgestelde beperkingen niet voor de overige assurance opdrachten.
- Een startbekwaam RA is formeel bevoegd de wettelijke controle uit te voeren van een OOB en wordt verder geen enkele beperking opgelegd.

Onze suggestie is om de **bevoegdheid van de MKB Accountant te beperken tot de COS vanaf standaard 800** en de verantwoordelijkheid voor het al dan niet aanvaarden van een dergelijke opdracht primair over te laten aan de Accountant zelf en de organisatie waarbinnen de accountant werkzaam is. Daarbij willen we er op wijzen dat de standaarden die betrekking hebben op de (wettelijke) controle (COS 200 – 799) in het HBO deel uitmaken van de Bachelor AC opleidingen en op operationeel niveau (CEA Beheersingsniveau B) worden getoetst middels een landelijk geïntegreerd examen (OAT) met geïnstitutionaliseerde kwaliteitsbewaking .

Hoofdstuk 5

1. Vindt u dat alle accountants certificeringsbevoegd voor de wettelijke controle moeten worden opgeleid? Wat zijn daarbij uw overwegingen?

Wij vinden dat niet elke accountant opgeleid moet worden voor de wettelijke controle van jaarrekeningen op eindniveau. Gegeven het krimpend aantal accountantsorganisaties met een AFM vergunning en het beperkte aantal accountants dat geregistreerd is bij de AFM als extern accountant ligt het niet voor de hand elke accountant op te leiden voor een beroepstaak die hij of zij wellicht nooit (als eindverantwoordelijke) zal vervullen.

2. Bent u het er mee eens dat er de mogelijkheid is te kiezen voor de opleiding Accountancy, die opleidt tot accountant zonder certificerende bevoegdheid voor de wettelijke controle met een facultatieve aanvullende opleiding Assurance? Wat zijn daarbij uw overwegingen?

Wettelijke controle en Assurance zijn twee verschillende begrippen die duidelijk onderscheiden moeten worden.

Naast de (wettelijke) controle van jaarrekeningen bestaan er legio overige assurance opdrachten waarbij de accountant een belangrijke rol kan vervullen als Assurance provider. Wij zijn van mening dat de MKB Accountant, conform de huidige situatie in zowel de theoretische- als de praktijkopleiding, opgeleid moet worden voor het uitvoeren van “overige assurance opdrachten” en in het verlengde daarvan **certificeringsbevoegdheid moet behouden voor alle overige assurance opdrachten vanaf NV-COS 800.**

De vraag of een individuele accountant over voldoende vakbekwaamheid beschikt om eindverantwoordelijkheid te dragen voor welke assurance opdracht dan ook is primair de verantwoordelijkheid van de individuele accountant en secundair van de organisatie waarvoor hij of zij werkzaam is. Ook niet elke afgestudeerde RA is zonder meer in staat een controleverklaring af te geven bij de jaarrekening van een OOB maar beschikt formeel wel over die bevoegdheid.

3. Vindt u dat de AA zonder certificeringsbevoegdheid voor de juiste positionering een zwaarder profiel moet hebben op het gebied van audit & assurance? Ziet u dat als onderdeel van de Accountancy MKB opleiding, als onderdeel van een vervolgstudie Assurance of van beide?

Wij gaan er bij de beantwoording van deze vraag vanuit dat onder "certificeringsbevoegdheid" wordt verstaan de bevoegdheid tot wettelijk controle van de jaarrekening volgens BW II titel 9.

Het profiel op het gebied van audit & assurance in de **huidige Accountancy MKB opleiding is van een voldoende niveau**. De invulling daarvan in de huidige praktijkopleiding en de integratie van theorie en praktijk zijn echter voor verbetering vatbaar. Daarbij zou gedacht kunnen worden aan:

- Het niet langer kwalificeren van werkzaamheden op het gebied van de wettelijke controle van jaarrekeningen voor de praktijkopleiding Accountancy MKB.
- Het verplicht stellen van professionele begeleiding bij de uitvoering van de overige assurance opdrachten, hetzij in de vorm van begeleidingsdagen of simulaties zoals die op dit moment al worden aangeboden hetzij in de vorm van een verplichte OKB voor de opdrachten op eindniveau.
- De theoretische opleiding inclusief toetsing gespreid en parallel laten lopen aan de praktijkopleiding. Te denken valt aan instaptoetsen per soort opdracht.

Een **vervolgstudie of verdieping** zou geïntegreerd kunnen worden met de verplichting tot permanente educatie. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan een **licentiesysteem** voor meer complexe (overige) assurance opdrachten waarbij de eis wordt gesteld dat een minimum aantal opdrachten / uren besteed moet worden aan de operationele uitvoering voordat een accountant de verklaring / het assurance rapport mag tekenen. Deze heersende praktijk binnen diverse accountantsorganisaties zou verder geïnstitutionaliseerd kunnen worden.

4. Vindt u het noodzakelijk dat de AA die de oriëntatie Accountancy MKB heeft gevolgd en aansluitend RA wil worden een wetenschappelijke master moet volgen of zou in uw optiek een HBO-Master ook toepasbaar zijn? Wat zijn daarvoor uw overwegingen? Levert een wetenschappelijke master en HBOmaster daarbij in uw optiek differentiatie in bevoegdheden en dus in de opleiding op en zo ja, welke? Als u een opleider bent, zou u dan overwegen een HBOmaster Assurance aan te bieden?

De animo van AA's met de oriëntatie Accountancy MKB om RA te worden is zeer beperkt. De rol van trusted advisor vraagt om een andere attitude en competenties dan die van wettelijk controleur. De meerwaarde van een, al dan niet wetenschappelijke, Master opleiding voor een RA hangt in onze ogen vooral samen met de publieke status die daaraan verbonden is en in veel mindere mate met de academische vaardigheden die vereist zijn

voor de uitoefening van het beroep. Studenten die een Master titel in accountancy ambiëren raden wij aan een beproefde Master te volgen bij één van de universiteiten en niet te gaan pionieren bij een HBO Master die zich nog bewijzen moet. Als opleider in het HBO zijn wij niet voornemens een HBO Master Assurance aan te gaan bieden.

5. Zijn voor de opleiding Accountancy MKB ten behoeve van de problematieken waarmee het MKB te maken heeft en waarvoor de accountantskantoren dus een adviesoplossing moeten zien te vinden, voor de opleiding Accountancy MKB kennis en vaardigheden op masterniveau vereist of volstaat een opleiding op post HBO-niveau? Is het dan raadzaam de post HBO-opleiding om te bouwen tot een MSc opleiding of verdient het de voorkeur om naast een op overige assuranceopdrachten gerichte post HBO-opleiding een MSc aan te bieden waarin de vereiste kwalificaties zijn opgenomen?

De gemiddelde MKB ondernemer zit niet te wachten op een academisch gevormde accountant en de populatie studenten die kiest voor de opleiding Accountancy MKB met nagenoeg allemaal een HAVO / MBO vooropleiding heeft weinig wetenschappelijke ambities. Met behulp van de standaardisatie van vrijwel alle overige assurance opdrachten in de vorm van controleprotocollen zijn zij echter uitstekend in staat deze opdrachten professioneel kritisch uit te voeren en tot een vakkundig oordeel te komen. In de adviesrol waarbinnen de MKB Accountant afhankelijk van de complexiteit een soort “huisarts” dan wel regisseursrol vervult zijn de sociaal communicatieve vaardigheden en de kennis van de fiscale wet- en regelgeving van groter belang dan de academische vaardigheden. De meeste afgestudeerden ambiëren een verdieping op fiscaal gebied en menig AA beschikt dan ook tevens over de RB titel. Zie ook ons antwoord op vraag 4.

6. Accountants met het Accountancy MKB profiel worden opgeleid met een focus op samenstellen, fiscaliteit en advisering. RAs worden opgeleid met een audit & assurance profiel. Vindt u dat RAs aanvullende kwalificaties moeten behalen om in het marktsegment MKB werkzaam te zijn? Zo ja, op welke wijze?

De kerntaak van elke accountant is vertrouwen toe te voegen aan (tot nu toe met name financiële) informatie in het maatschappelijk verkeer. Voor zowel de AA als de RA zijn dezelfde fundamentele beginselen van toepassing met mogelijke handhaving via het tuchtrecht. Zodra een accountant is ingeschreven in het register kan hij of zij worden aangesproken op zijn vakbekwaamheid en zorgvuldigheid en integriteit en draagt hij/zij daarvoor persoonlijk verantwoordelijkheid. Een RA die werkzaam wil zijn in het marktsegment MKB zal over het algemeen minder theoretische kennis hebben op het gebied van fiscaliteit, advisering en wellicht ook op het gebied van de overige assurance opdrachten. Omdat de RA bevoegd is op het terrein van de overige assurance opdrachten en de werkzaamheden op het gebied van fiscaliteit en advisering niet voorbehouden zijn aan een (MKB) accountant is het in mijn ogen primair de verantwoordelijkheid van de individuele RA zelf om zich aan de VGBA te houden en te zorgen voor voldoende deskundigheid voor het uitvoeren van deze opdrachten. Wij denken dat het tuchtrecht en de kwaliteitsstandaarden en toetsingen daar in formele zin voldoende waarborgen voor bieden. Desgewenst zou gewerkt kunnen worden met een licentiesysteem als genoemd bij vraag 3.

7. Heeft u andere suggesties over de positionering van de AA in het MKB?

Zie de hiervoor genoemde suggesties bij de beantwoording van de vragen.

Recapitulerend zijn mijn suggesties:

1. De (wettelijke) controle van jaarrekeningen voorbehouden aan de RA
2. De AA bevoegdheid geven voor **alle** opdrachten vanaf NV-COS 800
3. Verantwoordelijkheid voor vakbekwaamheid voor welke soort opdracht dan ook bij de individuele accountant leggen met waarborgen via VGBA / Tuchtrecter / NVKS.
4. De huidige Post HBO opleiding Accountancy MKB handhaven en waar mogelijk verdergaandf integreren met de praktijkopleiding voor de overige assurance opdrachten.
5. Accent binnen de huidige AA opleiding verleggen naar "Trusted Advisor"
6. Huidige Master / Post Master structuur handhaven voor de RA opleiding; doorstroom van AA naar wettelijk controleur via WO Master.
7. Overwegen een licentiesysteem, al dan niet gekoppeld aan de PE verplichting, te institutionaliseren voor de meer complexe assurance opdrachten.

Hoofdstuk 6

1. Vindt u dat de continue professionele ontwikkeling in voldoende mate is verwerkt in het Beroepsprofiel?

De professionele ontwikkeling van een afgestudeerde accountant is primair de verantwoordelijkheid van de individuele beroepsbeoefenaar zelf zoals ook vastligt in de VGBA. Het Beroepsprofiel sluit daar in voldoende mate op aan.

Hoofdstuk 7

1. Kunt u zich vinden in een accountantsregister dat onderscheid maakt tussen opleidingstitel en beroepstitel naar analogie van het medische beroep?

Een prima voorstel!

2. Kunt u zich vinden in gehanteerde terminologie RA resp. AA als opleidingstitel of heeft een ander voorkeursalternatief?

Wij kunnen ons prima vinden in de opleidingstitels RA en AA waarbij de AA titel staat voor de Accountant Adviseur en de RA titel wellicht voor de Register Auditor.

3. Wat is voor u een redelijke termijn voor het vervallen van de specialisaties: 5 jaar zoals in het medisch beroep, of een andere termijn?

Pas na 5 jaar niet actief zijn de bevoegdheid kwijt raken voor de specialisatie lijkt ons een te lange periode in deze dynamische tijd. Een periode van 3 jaar lijkt realistischer.

4. Welke specialisaties ziet u voor zich voor de AA?

De AA als MKB Accountant is een generalist met een soort huisartsfunctie die als “trusted advisor” de regisseursrol vervult voor de ondernemer en de onderneming in het MKB.

Voor nadere specialisaties zijn adequate opleidingen en kwalificaties beschikbaar die niet perse verband hoeven te houden met de accountantsfunctie. Te denken valt aan:

- Register Belastingadviseur.
- Register Valuator.
- Financieel planner.
- Subsidie adviseur.

5. Bent u van mening dat een RA altijd eerst de financial audit-specialisatie moet hebben behaald voordat een andere specialisatie wordt behaald (huidige situatie) of dat je ook RA kunt worden vanuit een andere specialisatie zonder financial auditor te zijn?

Vanuit het perspectief van Het DNA van de accountant zou het mogelijk moeten zijn om op basis van verschillende expertisegebieden RA (Register Auditor) te kunnen worden, dus ook zonder eerst de specialisatie financial auditor te behalen. Een vraag die dan wel rijst is hoe de opleidingstitel behouden kan blijven na het vervallen van de specialisatie.

6. Kunt u zich vinden in de randvoorwaarden voor het definiëren van aanvullende specialisaties?

De weergegeven randvoorwaarden bevatten naar onze mening de essentie maar zullen in de uitwerking nader geconcretiseerd moeten worden. Met name de maatschappelijke rol van de accountant / auditor dient daarbij, zoals reeds aangegeven, centraal te staan.

7. Kunt u maximaal 5 mogelijke specialisaties noemen die u het meest wenselijk acht en kunt u aangeven hoe u tot uw keuze bent gekomen?

De concrete invulling laten wij graag over aan deskundigen op het gebied van Auditing. Onze mening en suggesties voor de AA opleiding hebben wij onder punt 4, hiervoor weergegeven.

8. Als er sprake is van een specialisatie, welke instantie zou dan naar uw mening verantwoordelijk zijn voor de toelatingsvereisten en het houden van toezicht op naleving? NBA, CEA, overheid, andere instanties?

In onze ogen is de NBA primair verantwoordelijk voor de toelatingsvereisten voor de instroom in het accountants/auditors register en dient zij dan ook de maatschappelijke relevantie van de mogelijke specialisaties te bewaken. Het toezicht daarop behoort, net als nu, ook thuis bij de NBA in de vorm van de mondelinge slotexamens. Desgewenst zou de overheid een monitoring commissie in het leven kunnen roepen voor de borging van het maatschappelijk belang van de beoogde specialisaties.

Wij wensen u wijsheid toe bij het formuleren van de definitieve verordening op het beroepsprofiel en een voorspoedige besluitvorming in de ledenvergadering .

Hoogachtend,

Mw. D.G. Tip

Opleidingsmanager Accountancy
Secretaris AC-Scholenoverleg

H. Wijnholt AA

Hogeschooldocent Accountancy

Drs. J.B.T. Bergsma RA

Hogeschooldocent Accountancy
Auteur van vele werken op het gebied
van bestuurlijke informatieverzorging

E. van Asselt AA RA

Hogeschoolhoofddocent Accountancy
Coördinator post bachelor Accountancy MKB

